

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет гуманітарно-педагогічний
19 червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
Філософія науки

Галузь знань С “Соціальні науки, журналістика та інформація”

Спеціальність: С4 Психологія

Освітня програма “Психологія” (ОС “Доктор філософії”)

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробник: доктор філософських наук, професор, професор кафедри
філософії та міжнародної комунікації Віра Іванівна ДОДОНОВА

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Філософія науки»

Філософія науки належить до циклу фундаментальних дисциплін, вивчення якої є важливим чинником духовного збагачення людини, інтелектуального розвитку особистості, усвідомлення свого місця і ролі в суспільстві.

Навчальна дисципліна «Філософія науки» має важливе значення для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (PhD доктор філософії), оскільки спрямована на формування: світоглядно-методологічної культури майбутнього науковця, критичного мислення, навичок наукової роботи аспіранта.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	(PhD - доктор філософії)	
Спеціальність	С4 Психологія,	
Освітньо-наукова програма	«Психологія»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	1	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна, вечірня	заочна
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	15 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	8 год.
Лабораторні заняття	–	–
Самостійна робота	75 год.	104 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: формування у здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії (PhD) цілісного наукового світогляду на основі досягнень сучасної науки і техніки.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері психології, застосовувати сучасні методології наукової та науково-педагогічної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

загальні компетентності (ЗК):

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 01);
- здатність розв’язувати комплексні проблеми психології на підґрунті системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності (ЗК 02);
- спеціальні (фахові) компетентності (СК):*
 - здатність виокремлювати, систематизувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп та організацій на різних рівнях психологічного дослідження (СК 02);
 - здатність до рефлексії, оцінки рівня власної фахової компетентності, саморозвитку і самовдосконалення протягом життя, підвищення професійної кваліфікації та професійної мобільності (СК 06).

Програмні результати навчання (ПРН):

- мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології / на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології (ПРН 01);
- критично і системно оцінювати результати власної науково-дослідної роботи і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок (ПРН 06).

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижн і	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с.р .	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	1 1	1 2	13	14	15	
Філософія науки														
Лекція 1. Феномен науки. Проблемне поле філософії науки.	1	15	2	2			11	15					15	
Лекція 2. Основні етапи становлення науки.	2	15	2	4			7	15	2	2			11	
Лекція 3. Генеза та етапи розвитку філософії науки. Сцієнтизм та антисцієнтизм	3	15	2	4			7	15	2	2			11	

Лекція 4. Структура і динаміка наукового пізнання.	3	15	2	4			10	15	2	2			11
--	---	----	---	---	--	--	----	----	---	---	--	--	----

Лекція 5. Методологічний інструментарій сучасної науки.	5	15	2	4			10	15	2	2			11
Лекція 6. Діалектична логіка як методологія наукового пізнання. Соціокультурні аспекти науки.	6	15	2	4			10	15					15
Лекція 7. Філософія техніки	7	15	2	4			10	15					15
Лекція 8. Етика науки	8	15	1	4			10	15					15
Разом	10	120	1 5	3 0			75	120	8	8			10 4

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Феномен науки. Проблемне поле філософії науки.	2
2	Основні етапи становлення науки.	2
3	Генеza та етапи розвитку філософії науки. Сцієнтизм та антисцієнтизм	2
4	Структура і динаміка наукового пізнання.	2
5	Методологічний інструментарій сучасної науки.	2
6	Діалектична логіка як методологія наукового пізнання. Соціокультурні аспекти науки.	2
7	Філософія техніки	2
8	Етика науки	1
Усього		15

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Феномен науки. Проблемне поле філософії науки.	2
2	Основні етапи становлення науки.	4
3	Генеza та етапи розвитку філософії науки. Сцієнтизм та антисцієнтизм	4
4	Структура і динаміка наукового пізнання.	4
5	Методологічний інструментарій сучасної науки.	4
6	Діалектична логіка як методологія наукового пізнання. Соціокультурні аспекти науки.	4
7	Філософія техніки	4

8	Етика науки	4
Усього		30

5. Теми самостійної роботи

№ з/П	Назва теми	Кількість годин
1	Феномен науки. Проблемне поле філософії науки.	11
2	Основні етапи становлення науки.	7
3	Генеza та етапи розвитку філософії науки. Сцієнтизм та антисцієнтизм	7
4	Структура і динаміка наукового пізнання.	10
5	Методологічний інструментарій сучасної науки.	10
6	Діалектична логіка як методологія наукового пізнання. Соціокультурні аспекти науки.	10
7	Філософія техніки	10
8	Етика науки	10
Усього		75

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних робіт, проєктів;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- самооцінювання.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного “Положення про екзамени та заліки у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у НУБіП України”.

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Філософія науки		
Лекція 1.1	Знати основні аспекти буття науки, особливості та критерії наукового знання, діяхронний та синхронний аспекти буття та дослідження науки.	-
Практична робота 1.1	Вміти розрізняти науку, паранауку, псевдонауку	5

Самостійна робота 1.1	Знати основні види наукової раціональності, функції науки й функції філософії у науковому пізнанні.	4
Лекція 1.2.	Знати світоглядні та соціокультурні передумови виникнення науки, періодизацію науки, основні періоди розвитку науки та особливості буття й розвитку сучасної науки. Розуміти відмінність між раціональним і науковим знанням, відмінності між соціогуманітарними, природничими та технічними науками, особливості класичної, некласичної та постнекласичної наукової парадигми	-
Практична робота 1.2.	Вміти розрізняти ідеали та норми класичної, некласичної й постнекласичної науки та використовувати набуті знання у власній науково-дослідній діяльності	5
Самостійна робота 1.2.	Розуміти відмінність між раціональним і науковим знанням, відмінності між соціогуманітарними, природничими та технічними науками, особливості класичної, некласичної та постнекласичної наукової парадигми	4
Лекція 1.3.	Знати передумови виникнення та особливості розвитку філософії науки в ХІХ столітті, основні ідеї та причини прихильності природознавців до теоретико-методологічних напрацювань представників всіх видів позитивізму, особливості формування методології гуманітарного знання.	-
Практична робота 1.3.	Вміти розрізняти специфіку логічного аналізу мовних форм знання у неопозитивізмі, причини виникнення та основні методологічні програми представників постпозитивізму.	5
Самостійна робота 1.3	Вміти впроваджувати герменевтичну методологію у науково-дослідній діяльності.	4
Лекція 1.4.	Знати рівні пізнання та основні види знання, структуру та форми наукового пізнання	-
Практична робота 1.4.	Вміти розрізняти емпіричний та теоретичний рівень наукового пізнання та відповідні їм форми та використовувати набуті знання на практиці.	5
Самостійна робота 1.4.	Знати природу та типи наукових революцій.	4
Лекція 1.5.	Знати відмінність між методом, методологією та методикою, специфіку філософсько-методологічного аналізу науки, функції загальнонаукової методології пізнання.	-
Практична робота 1.5.	Вміти застосовувати методи емпіричного дослідження (спостереження, опис, вимірювання, експеримент) та теоретичного дослідження (ідеалізація, формалізація, уявний експеримент, гіпотетико-дедуктивний метод) в дисертації.	5

Самостійна робота 1.5.	Знати основні правила формулювання наукових визначень та вміти їх використовувати у власній науково-дослідній роботі.	4
Лекція 1.6	Знати основні закони логіки та їх методологічне значення, види та своєрідність аргументації.	-
Практична робота 1.6	Вміти вести аргументовані наукові дискусії.	5
Самостійна робота 1.6	Знати структуру та види доведень	4
Лекція 1.7	Знати основні проблеми філософії техніки, історичну еволюцію поняття «техніка» і його сучасні інтерпретації, особливості техносфери.	-
Практична робота 1.7	Вміти аналізувати специфіку віртуальної реальності як унікального соціокультурного феномену та наслідки сучасної комп'ютерної революції.	4
Самостійна робота 1.7	Аналізувати особливості розвитку інформаційного суспільства.	4
Лекція 1.8	Знати ціннісні орієнтації сучасної науки, усвідомлювати важливість проблеми морального вибору і моральної відповідальності у науці та значення професійної відповідальності ученого.	-
Практична робота 1.8.	Вміти писати наукові роботи, уникаючи академічної недоброчесності.	4
Самостійна робота 1.8	Знати основні положення Етичного кодексу вченого України	4
Модульна контрольна робота 1	Знати основні теоретичні положення дисципліни: історію науки, історію філософії науки, структуру пізнавального процесу, форми наукового рівня пізнання. Вміти писати наукові статті та дисертацію, враховуючі набуті знання з предмету «Філософія науки».	30
Всього за модулем 1		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Відтермінування здачі завдань самостійної роботи, практичних занять у випадках хвороби чи якоїсь іншої вагомості для здобувача причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації.
---	--

	Відтермінування здачі екзамену може бути дозволене у випадку вагової причини за умови погодження з гарантом ОНП та відділом Аспірантури. Проведення навчальних занять, терміни та умови виконання навчальних завдань можуть бути адаптовані до запитів здобувачів із документально підтвердженими особливими потребами. Відповідальністю здобувача залишається вчасне надання таких документів.
Політика щодо академічної доброчесності	Вступаючи на цей курс, здобувачі повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (https://nubip.edu.ua/node/12654). Здобувачі повинні знати та дотримуватись академічної доброчесності з усіх питань цього курсу. Порушення академічної доброчесності тягне за собою академічну відповідальність.
Політика щодо відвідування	Відвідування лекцій та практичних занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість простежити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформувати систему знань та ґрунтовно підготуватись до екзамену. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із гарантом ОНП та відділом аспірантури).

9. Навчально-методичне забезпечення:

1. Електронний навчальний курс з Філософії науки - <https://elearn.nubip.edu.ua/user/index.php?id=3857>

10. Рекомендовані джерела інформації Основні

Навчально-методичне забезпечення

1. Сторожук С. В., Гоян І. М., Матвієнко І. С. Філософія науки. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2016. 520 с.
2. Чекаль Л. А., Горбатюк Т. В., Сторожук С. Філософія науки та інноваційного розвитку. Київ: Міленіум, 2017. 782 с.
3. Чекаль Л. А., Горбатюк Т. В., Сторожук С. В. Філософія освіти. Київ: Міленіум, 2017. 662 с.
4. Сторожук С. В., Гоян І., М. Матвієнко І. С., Данилова Т. В. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М. Філософія науки. Philosophy of science . 2017. 588 с.
5. Гоян І. М., Матвієнко І. С., Сторожук С. В. Філософія науки: навч. посіб. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2018 520 с.
6. Гоян І. М., Матвієнко І. С., Сторожук С. В. Філософія науки: навч. посіб. / за ред. С.В. Сторожук. 3-тє видання, виправлене і доповнене. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2019. 420 с.
7. Гоян І. М., Матвієнко І. С., Сторожук С. В. Філософія науки: навч. посіб / за ред. С. В. Сторожук. 4-тє видання, виправлене і доповнене. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2020. 420 с.
8. Сторожук С. В., Гоян І. М., Матвієнко І. С. Практикум із філософії. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М, 2017. 176 с.

11. Рекомендована література.

Основна:

9. Габович О., Кузнецов В. Філософія наукових теорій. Нарис перший: назви та реалії. Київ, Науково-виробниче підприємство «Видавництво “Наукова думка” НАН України», 2023. 518 с.
10. Філософія науки: підр. / за ред. І. С. Добронравової. К.: Київський університет, 2018. 255 с.
11. Петрук Н. К., Гапченко О. В., Левченко А. В. Філософія науки: навч. посіб. Хмельницький: ХНУ, 2018. 271 с.
12. Гоян І. М., Матвієнко І. С., Сторожук С. В. Філософія науки: навч. посіб. / За ред. С.В. Сторожук. 4-те видання, виправлене і доповнене. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2020. 420 с.
13. В. П. Загороднюк. Філософія освіти і науки: навч. посіб.; [Відп. ред.: В.П. Загороднюк, Л. І. Мозговий]. Київ: Знання України, 2017. 347 с.
14. Штанько В. І. Філософія і методологія сучасної науки: підруч. для аспірантів усіх спец. Харків : ХНУРЕ, 2017. 177 с.
15. Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки: підручник. Вид. 3-тє, випр. та допов. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 364 с.
16. Ханстантинов В. О. Філософія науки: курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. 188 с.
17. Кузь О. М., Чешко В. Ф. Філософія науки: навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 172 с.
18. Комунікативні трансформації в сучасній науці: монографія. Київ: Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, 2022. 394 с.
19. Філософські основи наукових досліджень / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. Київ: Інтерсервіс, 2019. 240 с.
20. Сидоренко О. П. Філософія науки: курс лекцій з вивчення дисципліни для здобувачів III рівня вищої освіти «доктора філософії» спеціальності 204 «ТВППТ» денної та заочної форми навчання. Одеса: ОДАУ, 2019. 156 с.
21. Сидоренко О. П., Корлюк С. С., Коваленко О. А., Розова Т. В. Філософія науки: підручник ; за ред. О. П. Сидоренка. Одеса, 2020. 230 с.
22. Утюж І. Г. Філософія науки. Етика та методологія наукового дослідження : навч.-метод. посіб. для підготовки докторів філософії «Doctor of Philosophy» (PhD). Запоріжжя: ЗДМУ, 2018. 76 с.

Додаткова:

23. Doichyk M, Doichyk O. The Idea of Dignity in Contemporary Scientific Discourse. Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences, 2019. 2 (2). P. 3–12.
24. Doichyk M. Protestant view on Human Dignity from the perspective of Max Weber's methodological individualism: social potential. Релігія та Соціум: міжнародний часопис. 2018. № 1–2 (29–30). С. 71–77.
25. Doichyk M. Cultivating dignity in Jean-Jacques Rousseau's social-ethical conception: gender aspect. Вісник Прикарпатського університету. Філософські науки. Івано-Франківськ: Видавництво Прикарпатського

- національного університету імені Василя Стефаника, 2018. Випуск 21. С. 16–22.
26. Бергсон А. Творча еволюція. Філософія науки: навч. посіб. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С.. Івано-Франківськ, 2018. С. 133–175.
 27. Білецький І. П., Кузь О. М. , Чешко В. Ф. Філософія науки: навч. посіб. Харків: ХНЕУ, 2005. 128с.
 28. Вернадський В. Про науковий світогляд. Філософія науки: навч. посіб. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ, 2018. С.279–290.
 29. Возняк Т. Що є істина? Філософія науки: навч. посіб.. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2: Хрестоматійні матеріали. Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ, 2018. С.197–202.
 30. Гегель Г. В. Ф. Наука логіки. Філософія науки: навч. посіб. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ, 2018. С. 77–89.
 31. Гьофе О., Білоус Т. М. , Комар О. В. . Демократія в епоху глобалізації. Київ: ППС, 2007. 436 с.
 32. Добронравова І. С. Новітня філософія науки: підр. для студ. філос. ф-тів ун-тів і аспірантів (для складання канд. іспиту з філософії та філософії науки). Київ: Логос, 2009. 244 с.
 33. Етика науки: виклики сучасності: монографія [М. М. Кисельов та ін.] ; НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. Ніжин: Лисенко М. М. [вид.], 2014. 246 с.
 34. Заїченко Г. Постмодернізм: Ключові ідеї Л. Вітгенштайна і Ж. Дерріда. Філософія науки: навч. посіб. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ, 2018. С. 202–211.
 35. Лук'янець В. С., Кравченко О. М., Мороз О. Я., Озадовська Л. В., Беличенко А. В., Остапенко Б. І Індустрія наукових знань: монографія. Київ: Укр Січ, 2013. 426 с.
 36. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної ери. Київ: Лібра, 2001. 400 с.
 37. Кант І. До вічного миру. Філософія науки: навч. посіб. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ, 2018. С. 310–330.
 38. Козловський П. Постмодерна культура: суспільно-культурні наслідки технічного розвитку. Філософія науки: навч. посіб. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ, 2018. С. 218–228.

39. Копнін П. Логіка науки чи наука логіки? Філософія науки: навч. посіб. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ, 2018. С. 47–50.
40. Кримський С. Зміст та функції природничо-наукової картини світу. Філософія науки: навч. посіб. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ, 2018. С. 211–218.
41. Леопольд О. Розвиток етики. Філософія науки: навч. посіб. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ, 2018. С. 301–310.
42. Максюта М. Є. Філософія науки [Навч. посіб. для підгот. магістрів в агр. вищих навч. закл. III-IV рівнів акредитації за усіма напрямками підгот.]. Київ: Урожай, 2004. 418 с.
43. Мамардашвили М. К. Наука і цінності – безкінечне і кінцеве. Філософія науки. Наука и культура. Філософія науки: навч. посіб.. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ, 2018. С. 114–133.
44. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки: навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2016. 181 с.
45. Пікашова Т., Шашкова Л. Що є знання? Філософія науки: Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ, 2018. С. 39–47.
46. Попович М. Наука шукає надійних фортець. Філософія науки: навч. посіб. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ, 2018. С. 183–187.
47. Попович М. Прийняття істини як розуміння: аналіз і синтез. Філософія науки: навч. посіб. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ, 2018. С. 192–197.
48. Філософія науки. Philosophyofscience: навч. посіб. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 1. / Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ, 2018. 495 с.
49. Філософія науки. Philosophyofscience: навч. посіб. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. / Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ, 2018. 495 с.
50. Петрук Н. К., Гапченко О. В., Левченко А. В. Філософія науки: навч. посіб. Хмельницький : ХНУ, 2018. 271 с.
51. Фірсова Л. В., І. П. Черних, Я. М. Білик Філософія науки: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Харків : ППВ «Нове слово», 2003. 335с.

52. Чупрій Л. В., Настояща К. В., Марутян Р. Р. Культурні практики населення України під час війни: Аналітичний звіт. Київ: Видавництво НДІУ, Видавництво «Міленіум», 2023. 220 с.
53. Шинкарук В. Діалектика: традиційний і нові підходи. Філософія науки: навч. посіб. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ, 2018. С. 175–183.
54. Штанько В. І. Філософія і методологія сучасної науки: підруч. для аспірантів усіх спец. Харків : ХНУРЕ, 2017. 177 с.
55. Ясперс К. Сучасна наука. Філософія науки: навч. посіб. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ, 2018. С. 239–246.

Інформаційні ресурси.

56. Державна наукова установа «Книжкова палата України ім. Івана Федорова» <http://www.ukrbook.net>
57. Електронна бібліотека НУБіП України eNULESIR: <https://nubip.edu.ua/node/17325>
58. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
59. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого <http://www.nplu.org/>
60. Одеська національна наукова бібліотека <http://www.odnb.odessa>
61. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка <http://korolenko.kharkov.com>